

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2012. október 17.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[ ]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	.....
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németországi),
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- tagadószó egybeírása,
- az ly- j tévesztése.)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a tanuló által elért összes/teljes pontszámot**.

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1–1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5–0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-val kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz-hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

Ha az egyszerű, rövid feladatok összpontszáma egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **három** feladat értékelhető:

- egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két magyar történelemre vonatkozó feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén**

Ha *három feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladattípus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyekben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van három olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 15., 18. vagy 14., 15., 18.).

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nincs három olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a feladatait kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 15., 20.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés,**
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség.**

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához:

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni.

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témataartás, a lényeg kiemelése: lényegre törően, a feladatban felvetett problémára koncentrálnak-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- A műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a megfelelő forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértésre** adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használta a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4–6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2–3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
--

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.
--

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a **műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők**.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők feltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik.

Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és a tartalmak **pontszámának is meg kell egyeznie**. (Például: rövid feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben*, a *Szaknyelv alkalmazása* és a *Források használata* szempontokra, illetve hosszú feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* és a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra csak 0 vagy 2 vagy 4 pont adható.)

Ha a javítókulcsban egy művelethez több tartalmi elem kapcsolódik, akkor a köztük lévő szoros összefüggés miatt **bizonyos pontszámok nem adhatók** (például: rövid feladatoknál az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontra nem adható 1 és 4 pont, a hosszú feladatoknál a *Források használata* szempontra nem adható 1 és 5 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontra nem adható 1 és 6 pont).

Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
---

1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
--

0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.
--

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és következtetésekénél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.
---

1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.
---

0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.
---

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása**A problémamegoldó (rövid) feladatoknál**

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.
--

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.
---

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.
--

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4–6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.
--

2–3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl. a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik).
--

A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.
--

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.
--

0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.
--

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2–3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4–5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám **(2)** segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként **ne kerekítse!**
8. **Számítsa ki a három esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot! Ha ez az összpontszám egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).**

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK
1. Ókori Kelet (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) Kheopsz
- b) Hammurapi
- c) Noé
- d) Buddha
- e) Mózes

2. Középkori egyház (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

	Állítás	Igaz	Hamis
a)	A középkori egyház erkölcsi alapon korlátozta a lovagi életmód harciasságát.	X	
b)	A középkori egyház hatalma kizárólag a lelkiekre terjedt ki, társadalmi és jogi kérdésekbe nem avatkozott bele.		X
c)	A szövegben említett római császár a kelet-római, azaz a bizánci uralkodó.		X
d)	A szertartás során a leendő lovagot a keresztény vértanúhoz hasonlítják.		X

3. Magyar középkor (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) IV. Béla
- b) II. András *vagy* II. Endre
- c) I. István *vagy* Szent István
- d) Károly Róbert *vagy* I. Károly

4. Franciaország gazdasága (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) merkantilizmus (*Elfogadható még: colbertizmus*)
- b) XIV. Lajos
- c) manufaktúra
- d) védővám (*a vám önmagában nem elfogadható*) *vagy* kedvezményes kölcsön manufaktúra-alapításra *vagy* csatornaépítés *vagy* kikötőfejlesztés *vagy* hajózás fejlesztése (*Más, tartalmilag helyes és konkrét válasz is elfogadható.*)

5. A török Magyarországon (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

A)	4.
B)	5.
C)	3.
D)	2.

6. Az USA története (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) Az acéltermelés növekedésének egyik oka a vasútépítés. (*A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, de a fordított ok-okozati összefüggés nem: azért építettek sok vasutat, mert nőtt az acéltermelés.*)
  - b) bevándorlás
  - c) (ár)kartell *vagy* a piacok felosztása *vagy* monopolhelyzet kialakítása (*Más konkrét és helyes válasz is elfogadható.*)
-

---

7. Életmód a századfordulón (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) a tankötelezettség bevezetése *vagy az elemi oktatás kötelezővé tétele vagy a népiskolai törvény (megalkotása) (Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*
- b) gyár
- c) a vasúthálózat kiépülése *vagy vasútépítés (Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*

8. Hidegháború (Összesen 4 pont.)

- a) béketábor, népi demokráciák (Elemenként 0,5 pont.)
- b) A szocialista országok gazdasági fejlődése gyorsabb, mint a kapitalista országoké *vagy A kommunista gazdaság magasabb rendű, mint a kapitalista. (Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- c) A koreai háborúra. (1 pont)
- d) A szuezi válság *vagy az (első) indokínai háború (Más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)

9. Ellenforradalmi konszolidáció (Összesen 5 pont.)

- a) királyság *vagy monarchia* (1 pont)
- b) D (1 pont)
- c) Horthy Miklós (1 pont)
- d) Megkísérelt visszatérni a magyar trónra *vagy A (második) királypuccs. (Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*(1 pont)
- e) A polgári (demokratikus) forradalom *vagy az őszirózsás forradalom* (0,5 pont)
proletárforradalom *vagy a Tanácsköztársaság* (0,5 pont)

10. Második világháborús veszteségek (Összesen 3 pont.)

- a) A, D (Pont abban az esetben adható, ha a vizsgázó kizárólag a két megfelelő választ karikázta be. 0,5 pont nem adható.) (1 pont)
- b) A – 1, 6 (A sorrend felcserélhető); B – 2; C – 5. (Elemenként 0,5 pont.)

11. Harmadik világ (Összesen 3 pont.)

- a) A halálozások száma gyors ütemben csökkent, miközben a születések száma nem változott jelentős mértékben / a születések száma enyhén nőtt. (Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.) (1 pont)
- b) éhezés/élelmiszerhiány, járványok/AIDS, alacsony színvonalú egészségügyi ellátás, háborúk (A felsoroltak közül bármelyik két, vesszővel elválasztott válasz elfogadható. Más helyes válaszok is elfogadhatóak.) (Elemenként 0,5 pont.)
- c) 1. Latin-Amerika (0,5 pont)
2. Fekete-Afrika (0,5 pont)

12. Emberi és állampolgári jogok (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) 5.
- b) 1.
- c) 7.

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Tridenti zsinat

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően a tridenti zsinat intézkedéseit és jelentőségüket mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a zsinat jelentősége a kereszténység történetében).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a zsinatra a XVI. században került sor Tridentben.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen használja az általános fogalmakat és a témára vonatkozó szakkifejezéseket. T Használja az általános fogalmakat és a téma szakkifejezéseit: pl. reformáció, katolikus megújulás / ellenreformáció, katolikus, protestáns, egyház, zsinat, hittétel / dogma.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy tényt a forrás alapján a katolikusok és protestánsok viszonyára vonatkozóan (pl. az ellentétek háttérben elsősorban dogmatikai viták álltak), és megállapítja, hogy a zsinaton nem jött létre egyezés a protestánsok (lutheránusok) és a katolikusok közt.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó ismerteti a zsinat fő jellemzőit és intézkedéseit, és rávilágít ezek jelentőségére. T Meghatározza a zsinat fogalmát (püspökök tanácskozó és törvényhozó gyűlése) vagy rávilágít a tridenti zsinatnak az ellenreformáción / katolikus megújuláson belül betöltött szerepére (egyház megújítása, dogmatikai elhatárolódás a protestáns nézetektől), és megállapítja, hogy összehívása válasz volt a reformáció terjedésére. T Rögzíti a zsinat legalább két jelentősebb határozatát (pl. csak az egyháznak van joga a Biblia értelmezésére, hét szentség van, búcsúcédulák árusításának megszüntetése, a püspökök egyszerre több tisztséget nem tölthetnek be, tilos a papi tisztségek adásvétele, papnevelés megújítása, papság ellenőrzése), és megállapítja az intézkedések valamely célját (pl. a hittételek megerősítése, az egyházfegyelem helyreállítása).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A feladatban elérhető összpontszám		24
Elérhető vizsgapontszám		12

14. Első világháború

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően az első világháború új haditechnikáját, és használatának következményeit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. az új eszközök és a gazdasági háttér, illetve az áldozatok számának összefüggése).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy az első világháború 1914 és 1918 között zajlott, és érdemi megállapítást tesz a háború térbeliségére (pl. elsősorban európai háború <i>vagy</i> frontok megemlítése).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen használja az általános fogalmakat és a témára vonatkozó szakkifejezéseket. T Használja az általános fogalmakat és a téma szakkifejezéseit: pl. villámháború, állóháború, hátország, front, utánpótlás, lövészárók.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy a világháború egyik technikai újdonsága a tank volt, és alkalmazásával kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a tankok a háború végén játszanak csak döntő szerepet, részben a tankok teszik lehetővé a lövészárók-rendszer áttörését, a lánctalp tette képessé a tankokat a lövészárkokon/nehéz terepen való áthatolásra).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja az első világháború technikai újdonságait, és feltárja azok következményeit. T Rögzíti a háború valamelyik másik technikai újdonságát (pl. repülőgép, harci gáz), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a repülőgép még elsősorban felderítő eszköz, a gáztámadás a támadókra is veszélyes). T Rögzíti, hogy az első világháború technikai eszközeit fejlett ipari háttérrel lehetett csak előállítani, és megállapítja ennek a háborúra gyakorolt hatását (pl. ez is az antant győzelmi esélyeit növelte, hogy a háború a hadigazdaságok versengésévé vált és ezért is húzódott el, ezért az ellenfél gazdasági tönkretétele is hadicéllá vált) <i>vagy</i> rögzíti, hogy a világháború kezdetén a technika a védelemnek kedvezett a támadással szemben, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezért alakult ki állóháború, ezért húzódott el a háború, ezért óriási az áldozatok száma).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A feladatban elérhető összpontszám		24
Elérhető vizsgapontszám		12

15. Aranybulla		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően az Aranybulla szervienseket érintő rendelkezéseit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a szervienseknek adományozott jogok a nemesi kiváltságok elődei: adómentesség, szabad tulajdon, védelmi kötelezettség).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy az Aranybullát 1222-ben adta ki II. András magyar király.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen használja az általános fogalmakat és a témára vonatkozó szakkifejezéseket. T Használja az általános fogalmakat és a téma szakkifejezéseit: pl. vármegye, várjobbágy, Aranybulla, nemes, köznemes, kiváltság, szerviens.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít a forrásban megjelenő szerviensi kiváltságok közül legalább kettőt (adómentesség, szabad birtokörökítés, csak védelmi kötelezettség), és ezekkel kapcsolatos releváns megállapítást tesz (pl. megállapítja, hogy ezek lesznek a későbbi nemesi kiváltságok, ezzel indul meg a réteg renddé szerveződése, az Aranybullában rögzítették a kiváltságokat először).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja az Aranybulla szervienseket érintő rendelkezéseit, és feltárja azok összefüggését a nemesség kialakulásával. T Meghatározza a szerviensek fogalmát (magánbirtokkal rendelkező, csak a királynak alávetett katonáskodó réteg), és szerepükkel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a katonáskodási és adózási kötelességük együtt nem volt fenntartható, ők alkották az Aranybulla-mozgalom tömegerejét, a királyi vármegye-rendszer széthullása elsősorban őket fenyegette, az Aranybulla korlátozta a bárók és a király hatalmát). T Rögzíti, hogy a szerviensek később a nemességbe olvadtak be, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a várjobbágyok egy része is a nemességbe olvadt be, a későbbiekben önálló igazságszolgáltatásra tettek szert, a királyi vármegye helyén fokozatosan létrejött a nemesi vármegye, az Aranybulla korában nemeseknek még a bárókat nevezték) vagy megállapítja, hogy ezek a kiváltságok később sarkalatos nemesi jogokként rögzültek.	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A feladatban elérhető összpontszám		24
Elérhető vizsgapontszám		12

16. Károly Róbert gazdasági reformjai		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően Károly Róbert gazdasági reformjait mutatja be. Ismerteti Károly Róbert gazdasági vonatkozású intézkedéseit. Rávilágít az intézkedések hatásaira, jelentőségére. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0–8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti Károly Róbert uralkodásának kezdő és befejező évszámát (1301/1308/1310–1342), és utal a téma valamely térbeli jellemzőjére (pl. a bányavárosok, a harmincad-hivatalok, a kereskedelmi utak elhelyezkedése).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen használja az általános fogalmakat és a témára vonatkozó szakkifejezéseket. T Használja az általános fogalmakat és a téma szakkifejezéseit: pl. kereskedelem, bányászat, reform, aranypénz, regálé, bányaváros, harmincad, kapuadó.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy Károly Róbert igyekezett ösztönözni a Bécset elkerülő (Nagyszombat–Brünn) kereskedelmi útvonal használatát, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a kereskedők ezen az útvonalon a vám megfizetése mellett szabadon / biztonságban közlekedhettek, a kereskedők így elkerülhették az árumegállító joggal rendelkező Bécset). T Rögzíti a külkereskedelem legfontosabb árucikkeit, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban a térkép alapján (pl. jelentős mennyiségű nemesfém / pénz áramlott ki az országból, Magyarország jellemzően agrár termékekkel vett részt az európai kereskedelemben, az árucikkekre harmincadvámot kellett fizetni) <i>vagy</i> rögzíti, hogy Károly Róbert harmincad-hivatalokat állított fel, és megállapítja, hogy ezek főleg az ország nyugati és északi részében <i>vagy</i> a fő kereskedelmi utak mentén helyezkedtek el. T Rögzíti, hogy Károly Róbert bevezette a kapuadót, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. az adóalap a jobbágytelek volt, a pénzbevéltásból származó jövedelem kiesését akarta ezzel pótolni).	0–8 [nem adható: 1 és 5]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja Károly Róbert gazdasági reformjait, és feltárja ezek jelentőségét, hatásait. T Rögzíti Károly Róbert valamely bányászattal kapcsolatos intézkedését (pl. a bányabér egyharmadát a földesuraknak adta, csehországi bányászokat hívott az országba, eltörölte a kötelező birtokcserét), és tesz egy érdemi megállapítást ennek hatásával <i>vagy</i> jelentőségével kapcsolatban (pl. nagy számú új bánya nyílt, Magyarországon európai viszonylatban is jelentős arany- és ezüstbányászat folyt, az uralkodó célja elsősorban a nemesfém-	0–10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>bányászat fellendítése volt).</p> <p>T Rögzíti Károly Róbert valamely pénzügyi reformját (pl. uralkodói monopóliumot vezetett be a nemesérc forgalmára, aranyforintot veretett), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a veretlen nemesércet be kellett szolgáltatni a pénzverő kamaráknak, az aranypénz értékálló volt).</p> <p>T Rögzíti, hogy Károly Róbert (regálé)jövedelmei jelentősen nőttek, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a jövedelmek növelését a királyi birtokok csökkenése tette szükségessé, a jövedelmek emelkedésében fontos szerepe volt a fellendülő gazdaságnak).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0–8
A feladatban elérhető összpontszám		42
Elérhető vizsgapontszám		21

17. Nemzetiségi viszonyok a dualizmus korában

(rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a nemzetiségi arányok változását és annak okait mutatja be.</p> <p>A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a magyarok aránya változásának okai).</p>	0–4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a dualizmus kora 1867-től 1918-ig tartott, és tesz egy megállapítást a nemzetiségek országon belüli elhelyezkedésére vonatkozóan (pl. a peremterületeken voltak jelen a legnagyobb arányban), <i>vagy</i> utal arra, hogy Magyarország az Osztrák–Magyar Monarchia része volt.</p>	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen használja az általános fogalmakat és a témára vonatkozó szakkifejezéseket.</p> <p>T Használja az általános fogalmakat és a téma szakkifejezéseit: pl. nemzetiség, népesség, asszimiláció, kivándorlás, abszolút többség, relatív többség.</p>	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti, hogy Magyarország soknemzetiségű ország volt, és tesz egy megállapítást az etnikai arányok változásával kapcsolatban (pl. a nemzetiségek aránya a dualizmus korában csökkent, a magyarok aránya nőtt, a magyarok abszolút többségbe kerültek).</p>	0–4 [nem adható: 1 és 3]

Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó ismerteti az arányok változásának legfontosabb okait, és megmagyarázza ezeket.</p> <p>T Rögzíti, hogy a magyarok arányának növekedéséhez hozzájárult az asszimiláció, és tesz egy megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. rámutat a városiasodás szerepére, megállapítja, jellemzően természetes asszimiláció zajlott, kormányzati asszimilációs törekvések).</p> <p>T Rögzíti a nemzetiségi arányok csökkenésének egy további okát (kivándorlás <i>vagy</i> a magyarok körében magasabb természetes szaporulat), és megmagyarázza ezt (a kivándorlás a nemzetiségek által sűrűbben lakott szegényebb régiókat érintette <i>vagy</i> a magyarok körében a legtöbb nemzetiséghez képest korábban jelentkezett a népességrobbanás).</p>	<p>0–6 [nem adható: 1 és 4]</p>
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A feladatban elérhető összpontszám		24
Elérhető vizsgapontszám		12

18. II. József

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	<p>A vizsgázó alapvetően II. József reformtevékenységét ismerteti. A válasz lényegre törően mutatja be a reformok háttérét és fogadtatását.</p> <p>Az elemzés feltárja, hogy a reformok a felvilágosult abszolutizmus modernizáló törekvéseit tükrözték.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0–8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy II. József 1780 és 1790 között uralkodott Magyarországon, valamint, hogy Magyarország ekkor a Habsburg Birodalom része volt.</p>	<p>0–4 [nem adható: 1 és 3]</p>
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen használja az általános fogalmakat és a témára vonatkozó szakkifejezéseket.</p> <p>T Használja az általános fogalmakat és a téma szakkifejezéseit: pl. felvilágosult abszolutizmus, vallási türelem, rendi országgyűlés, reform, jobbágy, nemes, protestáns, rendelet.</p>	<p>0–4 [nem adható: 1 és 3]</p>
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a türelmi rendelet valamely lényegi rendelkezését (pl. templomépítés korlátozásokkal, iskolaalapítás korlátokkal), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. korlátozottan szabad vallásgyakorlást biztosított a protestáns és a görög keleti felekezeteknek, a vallási türelem a felvilágosodás eszméiből következett, a vallási türelem egybeesett az államérdekkel, a rendelet nem biztosított egyenjogúságot).</p> <p>T Rögzíti a német államnyelvvé tételét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az államnyelv csak a hivatalok</p>	<p>0–8 [nem adható: 1 és 5]</p>

	<p>nyelvhasználatát jelenti, az uralkodó a birodalomban egységes államnyelvet akart bevezetni, a latin nyelv használata már elavult, Magyarország többnyelvű ország).</p> <p>T Rögzíti a jobbágyrendelet valamely lényegi rendelkezését (pl. a jobbágyok újra szabadon költözhetnek, a jobbágyok szabadon tanulhatnak és mesterséget választhatnak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az örökös jobbágyság megszűnik, a jobbágyrendszer maga nem szűnik meg, a rendelet egyben az állami adóalap védelmét is szolgálja).</p>	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja II. József reformjait, és feltárja hátterüket, hatásukat és fogadtatásukat.</p> <p>T Rögzíti, hogy II. József a felvilágosult abszolútizmus képviselője volt, és megállapítja, hogy célja a modernizált és egységes birodalom megteremtése volt <i>vagy</i> meghatározza a felvilágosult abszolútizmus fogalmát (pl. az uralkodó az alattvalók érdekében, de részvételük nélkül irányítja az országot).</p> <p>T Rögzíti II. József néhány, a forrásokban nem említett reformját (pl. „haszontalan” szerzetesrendek feloszlatása, plébánosok jövedelem-kiegészítése, népszámlálás és birtok-összeírás, közigazgatási kerületek felállítása), és megállapítja, hogy a reformok minden területre kiterjedtek <i>vagy</i> főleg a rendi előjogokat csorbították.</p> <p>T Rögzíti, hogy II. József a rendi intézmények nélkül, rendeletek útján kormányzott, és megállapítja ennek valamely lényegi következményét (rendi ellenállás kibontakozása, rendeletek kényszerű visszavonása, reformok kudarca az állam-apparátus kis létszáma / az alacsony társadalmi támogatottság miatt).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	0–10 [nem adható: 1 és 6]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0–8
A feladatban elérhető összpontszám		42
Elérhető vizsgapontszám		21

19. Erdélyi magyarság		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően az erdélyi magyarság második világháború utáni helyzetét mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. Észak-Erdély Romániához csatolásával újra kisebbségi helyzetbe kerülnek a magyarok).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a második világháború 1945-ben ért véget <i>vagy</i> Észak-Erdélyt 1940-ben visszacsatolták Magyarországhoz <i>vagy</i> Márton Áron beszéde még az 1947-es békeszerződés előtt hangzott el.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen használja az általános fogalmakat és a témára vonatkozó szakkifejezéseket. T Használja az általános fogalmakat és a téma szakkifejezéseit: pl. revízió, nemzet, kisebbség, második bécsi döntés.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti Márton Áron beszédének valamelyik elemét (pl. a második bécsi döntésért igazságtalanul büntetik a magyarokat, a magyar uralom hibái összevethetők a korábbi román uralom hibáival), és megállapítja, hogy a püspök fellépett a magyarokat sújtó jogsértések ellen.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja az erdélyi magyarság helyzetét a második világháború után, és feltárja ennek következményeit. T Rögzíti, hogy Észak-Erdély a háború végén újra román megszállás alá kerül, és megállapítja ennek valamely lényegi okát vagy következményét (pl. Románia átállt a szövetségesek oldalára, míg Magyarország nem, a Szovjetunió ezzel kárpótolta Romániát Besszarábia elvételeért, a magyarság ellen atrocitások történtek, sok magyar elmenekült). T Rögzíti, hogy a magyarság újra kisebbségi helyzetbe került, és megállapítja ennek valamely lényegi következményét (pl. elbocsátások állami alkalmazásból, iskolák elvétele, nyelvhasználat korlátozása, földreform a magyarok rovására, tömeges kivándorlás, a katolikus és református egyház üldözése).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A feladatban elérhető összpontszám		24
Elérhető vizsgapontszám		12

20. 1956 utáni megtorlások		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően az 1956-os forradalom és szabadságharc résztvevői ellen irányuló megtorlást mutatja be. Ismerteti a megtorlás jellemző megnyilvánulási formáit. Bemutatja a kádári vezetésnek a résztvevőkkel kapcsolatos állásfoglalását. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0–8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a forradalom leverése 1956. november 4-én vette kezdetét, és utal a Szovjetunióknak az eseményekben játszott szerepére vagy utal a menekülés irányaira.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen használja az általános fogalmakat és a témára vonatkozó szakkifejezéseket. T Használja az általános fogalmakat és a téma szakkifejezéseit: pl. forradalom, szabadságharc, megtorlás, per, internálás, diktatúra.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy a Kádár-kormány november 4-i felhívásában különbséget tett az eseményekben különböző célokkal részt vevő csoportok közt („reakciósook”, „becsületes dolgozók”), és megállapítja, hogy az utóbbiakkal szemben békülékeny álláspontot foglalt el. T Rögzíti, hogy a december 5-i párthatározat a forradalom és szabadságharc résztvevőit a szocializmus megdöntésének kísérletével vádolta, és megállapít egy eltérést a november 4-i felhíváshoz képest (pl. itt már ellenforradalomnak minősítik az eseményeket, kevésbé elnéző a „becsületes tömegekkel” szemben). T Rögzíti a Szabad Európa Rádió tudósításainak valamely lényegi elemét (pl. sokan próbáltak elmenekülni az országból, a szovjet katonai vezetés igyekezett megakadályozni a menekülést), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. november 7. előtt szabadon el lehetett hagyni az országot, november 7. után a menekülést csak részben sikerült megakadályozni, a menekülés a szabadságharc leverése után is folytatódott, a menekülők többsége Ausztria felé hagyta el az országot).	0–8 [nem adható: 1 és 5]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a megtorlás jellemző vonásait, mozzanatait, és rávilágít céljára, következményeire. T Rögzíti a megtorlás jellemző formáit (sortüzek, kivégzés, börtönbüntetés, internálás stb.), és tesz egy érdemi megállapítást a megtorlás végrehajtóival kapcsolatban (pl. eleinte a megszálló szovjet seregek vettek részt a megtorlásban, később karhatalmisták, majd a Munkásőrség) vagy tesz egy érdemi megállapítást a megtorlás áldozataira vonatkozóan (pl. több száz	0–10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>kivégzés történt, a perek és az internálások több tízezer embert érintettek, a szabadságharc leverése után kibontakozó társadalmi ellenállás résztvevőit is érintette a megtorlás).</p> <p>T Rögzíti, hogy Nagy Imre miniszterelnököt kivégezték, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. pere titokban zajlott, elítélése politikai döntés volt).</p> <p>T Rögzíti, hogy a megtorlás folyamata évekig elhúzódott, és tesz egy megállapítást céljával vagy jelentőségével kapcsolatban (pl. célja a megfélemlítés volt, fontos szerepe volt Kádár János hatalmának megszilárdításában / az egypártrendszer visszaállításában).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0–8
A feladatban elérhető összpontszám		42
Elérhető vizsgapontszám		21

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

1. feladat:

<http://famouswonders.com>, <http://history.howstuffworks.com>
<http://realcatholicblog.com>, <http://www.exoticindiaart.com>
<http://www.thejerusalemconnection.us>

5. feladat:

Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem, I. Szulejmán szultán naplója
 Henrik, szász herceg levele, Gárdonyi Géza: Egri csillagok

7. feladat:

Fénnyel írott történelem. Magyarország fotókrónikája.
 Szerk.: Jalsovszky Katalin, Stemplerné Balog Ilona.

10. feladat:

Élet a régi Magyarországon. Szerk.: Gyurgyák János, Környei Anikó, Saly Noémi.

11. feladat:

<http://esa.un.org/>

14. feladat:

<http://img.dailymail.co.uk>